

Meetnet nachtvlinders

April 2022

Beste teller,

De lente is alweer begonnen en de voorjaarssoorten vliegen volop! Wij zijn druk met het aanmaken van steeds meer nieuwe meetpunten. We hebben nog steeds meetpunten nodig in natuurlijke gebieden: bos, heide, grasland, moeras... Denk daar eens over na en doe mee! Wel even bij de beheerder een vergunning vragen natuurlijk, voor de meeste gebieden staan die [hier](#). Hebt u een vergunning en een punt, geef dan de coördinaten en gewenste naam door

aan ons via meet-net@vlinderstichting.nl. Verder zijn we bezig geweest met het jaarverslag, en dat is af! U leest er verderop meer over. U kunt leuke foto's en verhalen op te sturen naar [meet-net@vlinderstichting.nl](#) of op de [facebookpagina](#) nachtvlindermo-nitoring.

begroeiingstype	2021
Agrarisch	349
Bos	106
Duin	17
Half natuurlijk grasland	27
Heide	9
Moeras	6
Onbekend	4
Stedelijk	282

Tabel 1: aantal meetpunten per begroeiingstype afgelopen jaar

Het meetnet in cijfers

Dankzij jullie tellingen krijgen we steeds beter beeld op hoe het gaat met de nachtvlinders in Nederland. Dit hebben we nu samengevat in het [jaarverslag Vlinders en Libellen](#). Van 269 soorten weten we hoe ze relatief hebben gedaan. Van 59 soorten kunnen we een betrouwbare trend berekenen. 31 soorten laten een negatieve trend zien en 28 een positieve trend. Ook bij soorten die geen betrouwbare trend laten zien kunnen we jaarlijkse verschillen zien. Hierover komt in de volgende Vlinders een artikel over het effect van de droogte op soorten van kruiden. Als deze uit is zal er ook in de volgende nieuwsbrief een linkje naar het artikel komen.

Wist u dat?

Bij het invoeren zijn er twee mogelijkheden. Ofwel u laat de hele tabel staan van alle soorten die u ooit hebt gezien. Maar je kunt ook naar Instellingen gaan, klik op Aanpassen, klik op het vakje voor "verwachte soorten verbergen" en klik weer op opslaan. Dan ziet u verder geen soorten en begint u gewoon een naam te typen die u wilt invoeren. Vul dan de aantallen vlinders in die u daarvan in en buiten de val hebt gezien. Per ongeluk de verkeerde naam gekozen? Gewoon niets bij invullen, dan verdwijnt hij vanzelf. Let op, de invoerwijze verandert dan ook bij eventuele dagvlinderroutes die u telt.

Figuur 1: links: verwachte soorten weergeven, je typt de aantallen achter de soort; rechts: verwachte soorten verbergen, begin te typen en kies de juiste soort, dan aantallen typen

Verschillende lampen in het meetnet

Binnen het meetnet nachtvlinders worden vele verschillende lampen gebruikt. De laatste jaren noemen we vaak de LedEmmers, maar deze soort val wordt pas sinds 2018 gebruikt. Het meetnet loopt al veel langer. Voor het meetnet maakt het niet uit welk lamptype er wordt gebruikt, als het maar per meetpunt elke keer precies dezelfde is, er wordt namelijk gekeken naar verschillen binnen 1 meetpunt. Daarom zijn vooral óók de oudere meetpunten van groot belang, want hierdoor kunnen we terugkijken naar trends vanaf 2013 én kunnen we kijken hoeveel vlinders er nu worden gevangen met de verschillende type lampen. In Tabel 2 is het type lamp per geteld meetpunt te vinden.

lamptype	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
+20 watt blacklight		4	5	7	6	18	24	39	44
100+ watt blacklight								1	
100+ watt kwikdamplamp	13	49	35	39	37	44	50	55	53
2x 100+ watt kwikdamplamp					2	3	5	5	2
395-405 LED-strip (50cm)						85	208	493	683
laag wattage actinic	4	13	8	8	8	11	12	13	11
laag wattage LED							1	1	5

Tabel 2: Aantal meetpunten met een bepaald soort lamp per jaar

Elk lamptype heeft ook zijn eigen aantrekking tot nachtvlinders. Met een felle kwikdamplamp vangt men meer vlinders, omdat de vlinders bij dit type lamp van stukken verder worden aangetrokken, terwijl dit bij voorbeeld de LedEmmer lokaler is. De LedEmmer heeft dan weer als voordeel dat hij energiezuinig is, en juist ook dat de aantrekking zo lokaal is dat men weet welke vlinders er binnen enkele meters van de emmer vlogen. Zo hebben beide hun voordelen, maar zijn de oude kwikdamplampen van groot belang geweest bij de huidige kennis van de trends. Hoe deze aantallen zich gemiddeld ten opzichte van elkaar verhouden is weergegeven in figuur 1. Let op, dit zijn gemiddelden waarbij niet is gecorrigeerd voor de locatie van de val. Het zou

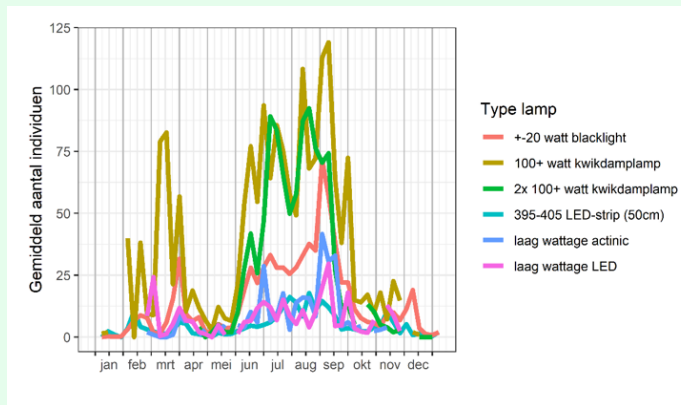

Fig. 2: Gemiddeld aantal individuen per type lamp

kunnen zijn dat de meeste kwikdamplampen in verhouding in een ander habitat staan dan de LedEmmers, en het hiermee dus geen 1:1 vergelijking is van de vangsten.

Micro's tellen

Regelmatig krijgen we de vraag of er ook microvlinders ingevoerd kunnen worden, en dat is nu mogelijk! Hier is wel een kanttekening bij dat u wel alle micro's moet tellen en moet kunnen herkennen. Dit kan dus een redelijke uitdaging zijn. Voor de mensen die de microvlinders goed beheersen is het ook niet verplicht om elke keer de micro's mee te nemen. Hebt u geen zin of weinig tijd? Dan kunt u aangeven dat u ze die keer niet telt. Wilt u ze wél tellen en kunt ze dus redelijk goed uit elkaar houden? Stuur dan een mailtje naar

meetnet@vlinderstichting.nl

Fig. 3: De voorjaarskortvleugelmot is één van de microvlinders die nu vliegen

Wat vliegt er nu?

Met de lekkere warme dagen, en wat koelere nachten, hebben er toch al een hoop nachtvlinders gevlogen. De kleine voorjaarsspanner en perentak hebben al bijna heel hun vliegpiek erop zitten, en ook de aantallen voorjaarsboomspanners en grote voorjaarsspanners nemen af. Een deel van de voorjaarsuilen kan nu nog wel worden aangetroffen, maar in de gegevens van voorgaande jaren zien we dat half april tot half mei een dip is in de aantallen nachtvlinders. Dit komt omdat

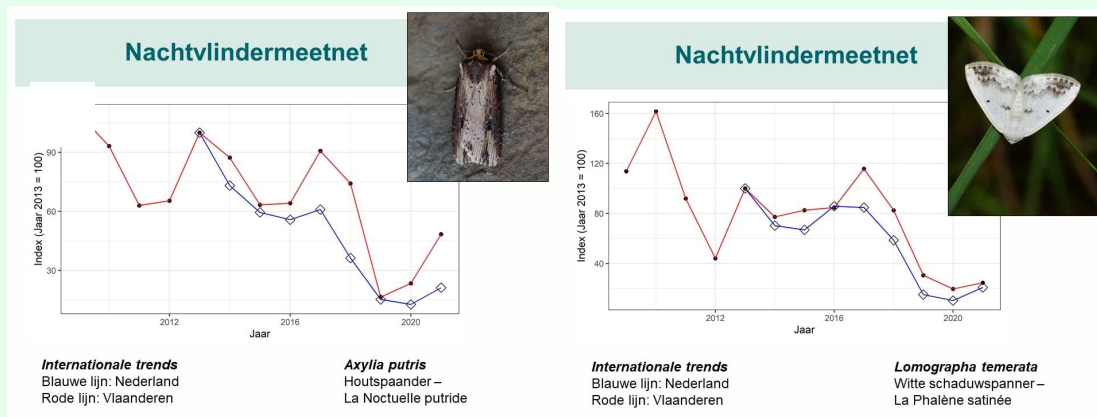
Fig. 4: De lente-orvlinder is een soort die begin april piekt en vooral aan te treffen is in de buurt van berken.

de voorjaarssvlinders in redelijke aantallen kunnen voorkomen, en in deze periode de zomervlinders nog maar heel voorzichtig beginnen te vliegen. Een soort die je nu nog wel tegen kan komen, en die ook maar een korte vliegpiek heeft, is de lente-orvlinder (zie figuur 4). Hiervoor heeft u wel berken in de buurt nodig, daar leven de rupsen namelijk van. Andere soorten waarvan u naast de voorjaarsuilen nog wel kans hebt om ze te vangen zijn mendica-beer, dennenuil en gewone spikkelspanners. Er komt wel een koudere periode aan, maar nachtvlinders (en zeker de voorjaarssoorten) vliegen vaak nog wel wanneer het (een deel van) de avond boven de vier a vijf graden is.

Nachtvlindermeetnet Vlaanderen vs Nederland

In Nederland wordt sinds 2013 aan gestandaardiseerde nachtvlindermonitoring gedaan, in Vlaanderen was 2009 het eerste teljaar. Er zijn verschillen in methodiek (in Nederland veel LedEmmers, in Vlaanderen enkel gasontladingslampen HPL/ML 125-160W), maar het is leuk om vast te stellen dat de grote lijnen van de trends enigszins gelijklopen - al verschilt dat nogal van soort tot soort. Zowel in Vlaanderen als Nederland zien we bij algemene tuinsoorten een aantal gelijkaardige trends. In beide regio's doen bijv. gele en witte tijger of lijnsnuituil het sinds enkele jaren erg slecht, terwijl gestreepte goudspanner en gehakkelde spanner duidelijk in de lift zitten. In figuur 4 en 5 op de volgende pagina zie je twee voorbeelden van trendlijnen van Vlaanderen en Nederland - met dank aan Jurrien van Deijk die ze op overzichtelijke plaatjes zette.

Wim Veraghtert, België

Figuur 4 en figuur 5: vergelijking in trends tussen Nederland en Vlaanderen van de houtspaander en de witte schaduwspanner.

Tellers gezocht voor zonneparken

Steeds vaker zien we zonnepanelen op weilanden. Op dit moment is een groot consortium van onderzoekers en projectontwikkelaars bezig met het ontwikkelen van richtlijnen voor biodiverse zonneparken. De Vlinderstichting werkt daarin samen met Wageningen UR. Eén van de doelen is het in kaart brengen welke karakteristieken (zoals bloemaanbod) van zonneparken een positieve bijdrage leveren aan vlinderpopulaties, en hoe de biodiversiteit op zonneparken zich verhoudt tot de biodiversiteit bij voormalig landgebruik (vaak landbouw) en omliggende natuurgebieden.

Maar dit onderzoek kunnen we natuurlijk niet doen zonder de hulp van tellers! Daarom doen we hier een oproep aan tellers om zich aan te melden voor het tellen van dag- en/of nachtvinders op één van de 20 zonneparken die in deze studie opgenomen zijn (zie kaart). Voor dagvlinders gaat het om een korte telroute en voor nachtvinders om één of meerdere nachtvlindermeetpunt(en) met een LedEmmer. Aanmelden voor een monitoringsroute of een nachtvlindermeetpunt, of eerst meer informatie opvragen, kan via meetnet@vlinderstichting.nl. Voor het nachtvlindermeetpunt wordt een LedEmmer in bruikleen aangeboden. Natuurlijk mag je hem dan ook op andere locaties uitproberen, bijvoorbeeld in eigen tuin, welke ook als nieuw meetpunt kan worden aangemaakt.

In het nieuws

- De Landelijke Dag van De Vlinderstichting gemist? Hij staat nu ook [online](#).
- [Voorjaarsuilen stropen](#)

Figuur 6: De gevlamde vlinder is een soort die leeft op berken. Dit voorjaar is deze soort zowel bij meerdere BIMAG-boeren waargenomen als op meetpunten in natuurgebieden. Foto: Marion Hartman

